

Mitä tulevaisuuden tekeminen edellyttää johtamiselta?

- Marika Tammeaid
- ITLA
- ProREXI2023

HTT Marika Tammeaid

20+ vuotta julkisen sektorin johtajana ja kehittäjänä
15+ johtamisen kehittäjänä ja kouluttajana &
coachien ja työnohjaajien kouluttajana
(Helsingin yliopisto, Oulun yliopisto, Sitra,
Valtiokonttori...)

Kehittämiskonsultti

[Linkedin.com/in/marikatammeaid/](https://www.linkedin.com/in/marikatammeaid/)

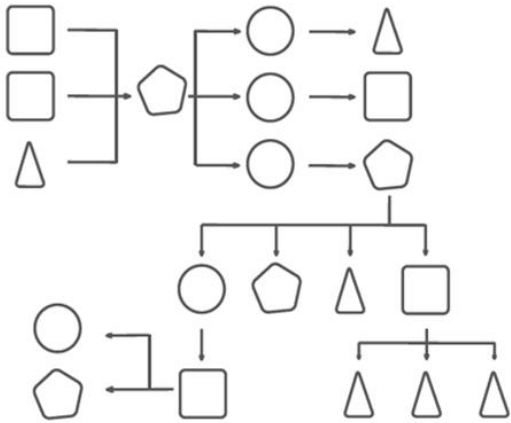
Kehittämisohtaja

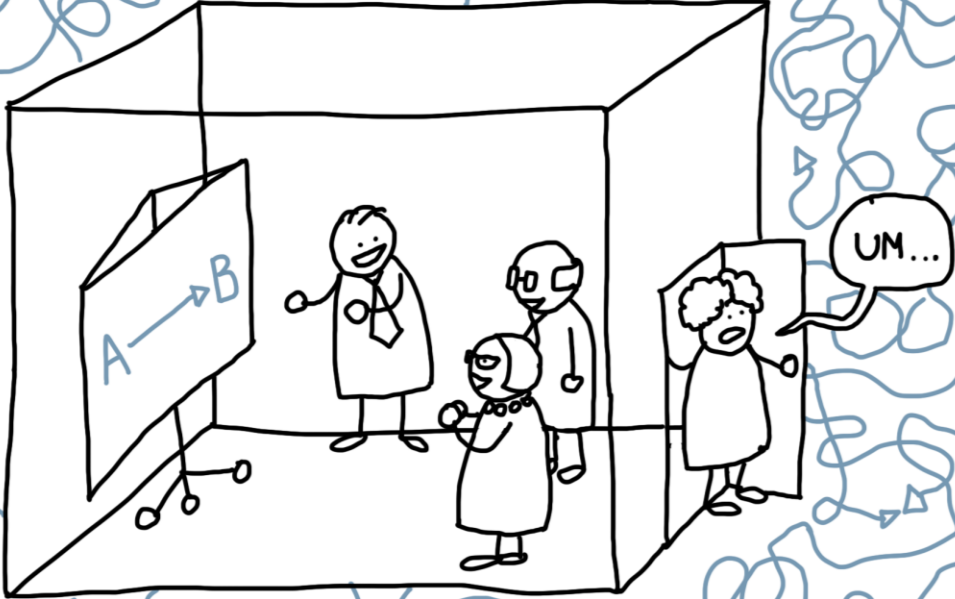

“For every complex problem there is an answer that is clear, simple and wrong”
H. L. Mencken

Johtaminen kompleksissa maailmassa

COMPLICATED

(Source: Gaupp 2019)

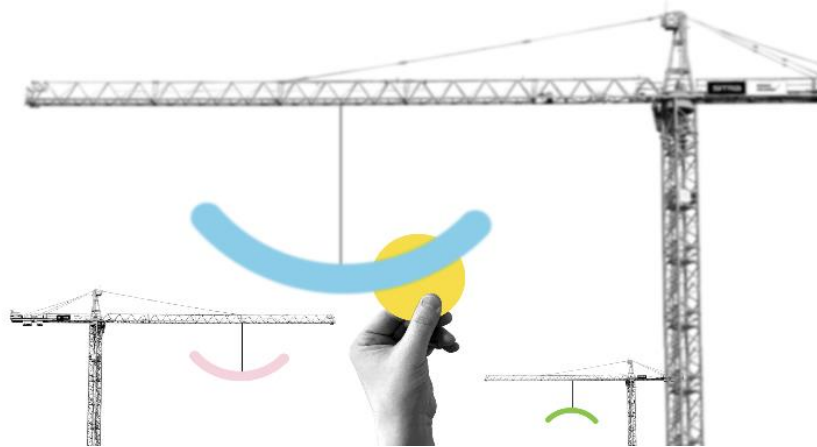
Ymmärrystä yllätysten aikaan – Ennakoinnin muodot

Tulevaisuuteen
varautuminen

Mikä muuttuu?
Mikä on epävarmaa?

Tulevaisuuksien
suunnittelu

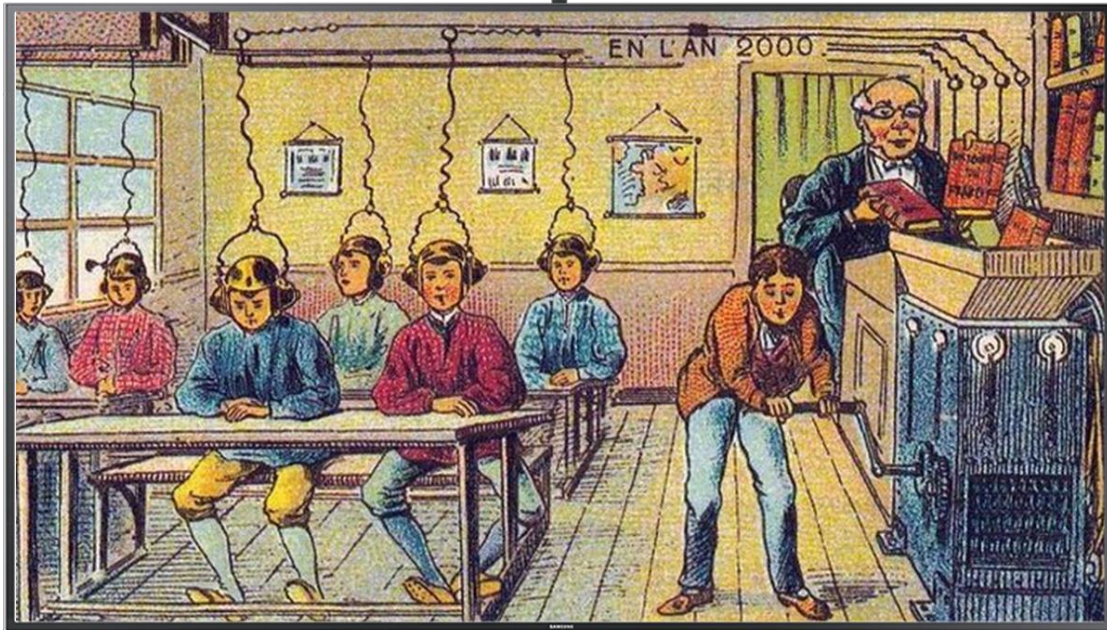

Mihin voi ja kannattaa
vaikuttaa?
Mikä on toivottavaa ja
kenen kannalta?

Tulevaisuuksien
avartaminen

Mitä ei kyseenalaisteta?
Millaisia oletuksia
tehdään?

Ranska, 1900-1 alku

The Mirror, 1919

Kolme tulokulmaa tulevaisuuksiin

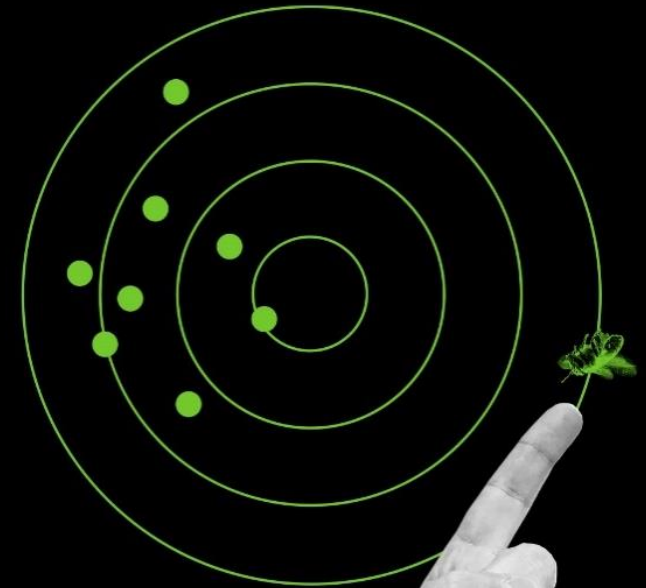
Trendit

Visiot

Heikot
signaalit

Mikäs toi on?

Suomen talouden kantokyky ja valtion rooli

Muuttuvat työn tekemisen tavat

Teknologia ja tukiäly nivoutuu kaikkeen

Oppimisen muodot monipuolistuvat

Puhutaanko tulevaisuudessa enää perheestä?

*Suomi harmaantuu ja
alueiden väestökehitys
eriytyy*

*Päätöksenteosta
tulee ratkaisuprosessien
rakentamista*

Ilmastonmuutos ja ekologinen kriisi haastavat toimimaan toisin

Digitaalisuus johtaa sosiaaliseen viilenemiseen

Suomi monikulttuuristuu

Sota ja monenlaiset kriisit koettelevat yhteiskuntien vakautta

Mitä vielä?

Marika Tammeaid, 2023

”Ongelmakeskeinen koordinaattori”

Nykyhetki

Tulevaisuus

”Visionääri - unelmoija”

Nykyhetki

Tulevaisuus

”Suunnittelija”

Nykyhetki

Tulevaisuus

Marika Tammeaid, 2023

Mark McKergowta mukailten

”Mahdollistaja”

Nykyhetki

Marika Tammeaid, 2023

Tulevaisuus

Mark McKergowta mukailten

Johtamisen metataitojen kuuden kärki

Marika Tammeaid, 2023

Johtamisen metataidot

- **Oppimaan oppiminen** – uteliaisuus uudelle myös johtamisessa ja asiantuntijatyössä
- **Dialogisuus** – asenteena ja tasaveroisena vuorovaikutustapana, joka laajentaa kaikkien ymmärrystä käsillä olevasta asiasta
- **Systemiajattelu** – asioiden tarkastelu kokonaisuuksina ja toisiinsa yhdistyneinä verkostoina ja suhteina, sillä hedelmällisesti kytkeytynyt kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa
- **Ajattelun taidot** – kyky irrottautua totutuista ajatusmalleista ja tarkastella asioita monipuolisista – myös uusista ja yllättävistä – näkökulmista
- **Mahdollistamisen mindset** – kyky nähdä mahdollisuuksia, vahvuuksia ja monipuolisia toimintavaihtoehtoja hankalissakin tilanteissa, tarttua tilaisuuteen ja rakentaa edellytyksiä uudistumiselle
- **Käytäntöön vieminen** – halu kokeilla uusia toimintatapoja nopeasti, ennakkoluulottomasti ja jatkuvasti oppien, ja täten muokata tulevaisuutta oman toiminnan kautta.

Lähde: Virtanen & Tammeaid, 2020, Developing Public Sector Leadership

Metataitoinen johtaminen näkyy - sitaatteja

H
A
V
A
I
T
S
E
M
I
N
E
N
|
M
I
N
D
S
E
T

'Yhteyksien ja keskinäisen oppimisen verkostojen luominen myös oman alan ulkopuolisten toimijoiden kanssa'

'Vaativan, vahvoja kontekstuaalisia elementtejä ja monia sidosryhmiä sisältävän policy-työn vaatimuksien hyödyntäminen oppimismahdollisuutena'

'Säännöllinen "vierailu strategisella että operatiivisella puolella, mutta muistaen tulla molemmista ulos säännöllisesti'

'Järjestän säännöllisesti itselleni mahdollisuuksia keskittyä ja mennä asioihin syvemmälle – ja pidän niistä kiinni.'

'Oman aktiivisen kuuntelun taidon harjaannuttaminen; opettelen kysymään kysyä parempia kysymyksiä tavalla, joka herättää uteliaisuutta ja luovuutta'

'Käytän omaa aikaani muutosprosessien luotsaamiseen muistaen, että hyvän muutosprosessin on "hengitettävä" pitkin matkaa'

**ITSENSÄ
KEHITTÄMINEN JA
OMAN TYÖN
ORGANISOINTI**

(20)

'Hyvä johtaminen ei ole oman asiantuntijuuden "suorittamista" vaan oman esimerkin näyttämistä dialogisessa johtamisessa ja kaikkietävän pomon odotusten rikkomisesta'

'Olen oppinut kysymään, mikä on hyvin, mikä toimii ja miten löydämme polut eteenpäin'

'Ajan ja energian investoiminen yhteisen tavoitteen luomiseen näkemyseroista huolimatta'

'Näytän itse esimerkkiä käyttämällä osallistuvia ja monipuolisia työmenetelmiä tavallisissa kokouksissa ja osana politiikkaprosessien valmistelua''

'Muistuttelen siitä, että suunnittelua voidaan tehdä, mutta suunnitelmia on oltava valmis muuttamaan kontekstin mukaan'

'Ihmisten vahvuuksiin keskittyminen ja niiden varaan rakentaminen - myös suoritus- ja kehityskeskusteluissa''

'Kiireen kulttuurin murtaminen'

'En sano, että jokin ei ole mahdollista, vaan mietitään yhdessä, mitä tietyissä rajoissa voidaan tehdä'

'Johtoryhmästä aidosti vuorovaikutteinen foorumi'

**ARKIPÄIVÄISET
VUOROVAIKUTUSTAVAT**

(41)

'Haen tietoisesti vertaistukea ja oppimista muilta yli hallinnonala- ja sektorirajojen'

'Vaivan näkeminen dialogiin pääsemiseksi myös niiden kanssa, jotka eivät ajattele samalla tavalla''

'Vuorovaikutteisten live/ICT-alustojen käyttöönotto yhteydenpitoon ja yhteiseen tiedon käsittelyyn'

'Kehityspotentiaalin rekrytointi organisaatioon, kapeiden alojen asiantuntijoiden sijaan'

'Ajan ja energian investoiminen tulevaisuustyöhön ja ennakointiin'

'Asian tai projektin omistajuuden laajentaminen kysymällä "mitä tämän pitäisi sisältää, jotta se olisi hyväksyttävissä?''

'Annan tilaa muille eikä esitä omia ideoitani ensimmäiseksi'

'Muutoksissa bottom-up –prosesseja ylhäältä alas etenemisen sijaan'

'Kokoamme säännöllisesti uusien tulokkaiden hienoja ideoita nykyisen työskentelytavan haastamiseen''

'Operatiivisen puolen mukaan ottaminen jo valmisteluvaiheessa''

**ORGANISAATION
KÄYTÄNNÖT/
VERKOSTOYHTEISTYÖ**

(26)

'Toimin itse aloitteentekijänä erilaisten tahojen ja sidosryhmien yhdistämisessä'

'Käytän mahdollisuuksia avata viestintä- ja keskustelukanavia kansalaisyhteiskunnan ja yksityisen sektorin kanssa''

'Kansalaisjärjestöt ja yritykset mukaan strategia-pöytiin'

'Ulkopuolisten sparrausryhmien muodostaminen eritaustaisista ihmisistä haastamaan omaa ajattelua ja organisaatiota'

'Digitaalisten alustojen käyttö vuoropuheluun etäyksiköiden, sidosryhmien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa'

**YLISEKTORIAALINEN
SILLANRAKENENNUS**

(7)

TOIMINTA

(94)

Marika Tammeaid, 2023

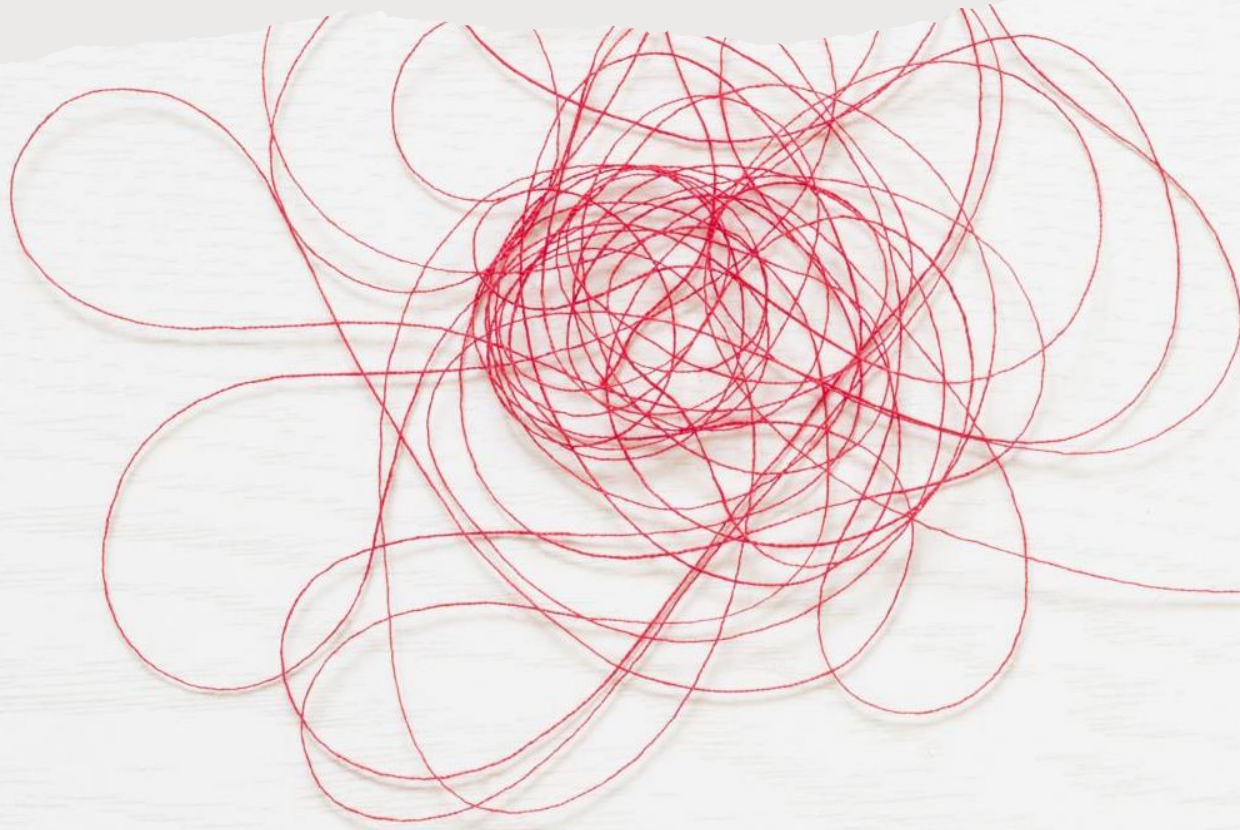
(47)

Esimerkkejä metataidottoman johtamisen ilmentymisestä arjessa...

- Omassa substanssissa ja oman organisaation edussa/näkökulmassa/perinteisessä roolissa pitäytymistä
- Oma asema edellä menemistä, ”työjärjestys on tärkein paperi”
- Oma ajatus/agenda edellä menemistä
- ”Mennäänpä nyt asiaan...”, sillä sinä tiedät mikä on tärkeää
- Kokousmonologioiden pitämistä
- Tiedät jo valmiiksi mitä muut ajattelevat ja edustavat, kuunnella ei tarvitse
- Ristiriitaisuuksien ja erilaisten näkökulmien ohittamista
- Lukkiutunut ajattelu: tämä on ainoa vaihtoehto, ainoa mahdollinen toimintatapa
- Vain ”tärkeiden” ihmisten ja tahojen kanssa verkottumista
- Strategisena tavoitetasona selvittää hankalasta asiasta ”kuivin jaloin”, samalla lailla kuin ennenkin
- ”Kuinka täytämme lain kirjaimen? (= ei tavoitetta)”
- ”Minä olen päättänyt...”
- ”Ne siellä operatiivisella tasolla/asiakaspalvelussa/kentällä – ne asiakkaat/kansalaiset...-Niidenkin olisi aika jo ymmärtää”
- ”Oppiminen ja uuden opiskelu on tuottamatonta työaika”
- Asiantuntijuus on yksilön ominaisuus ja tieto löytyy hakemalla
- ”Jotkut ovat lahjakkaita ja pystyviä, toiset ei – sille ei voi mitään”
- ”Se jolla on raha/resurssit päättää”
- ”No, voidaan tehdä, jos tähän osoitetaan lisämääräraha”

METATAITOINEN JOHTAMINEN ARJESSA

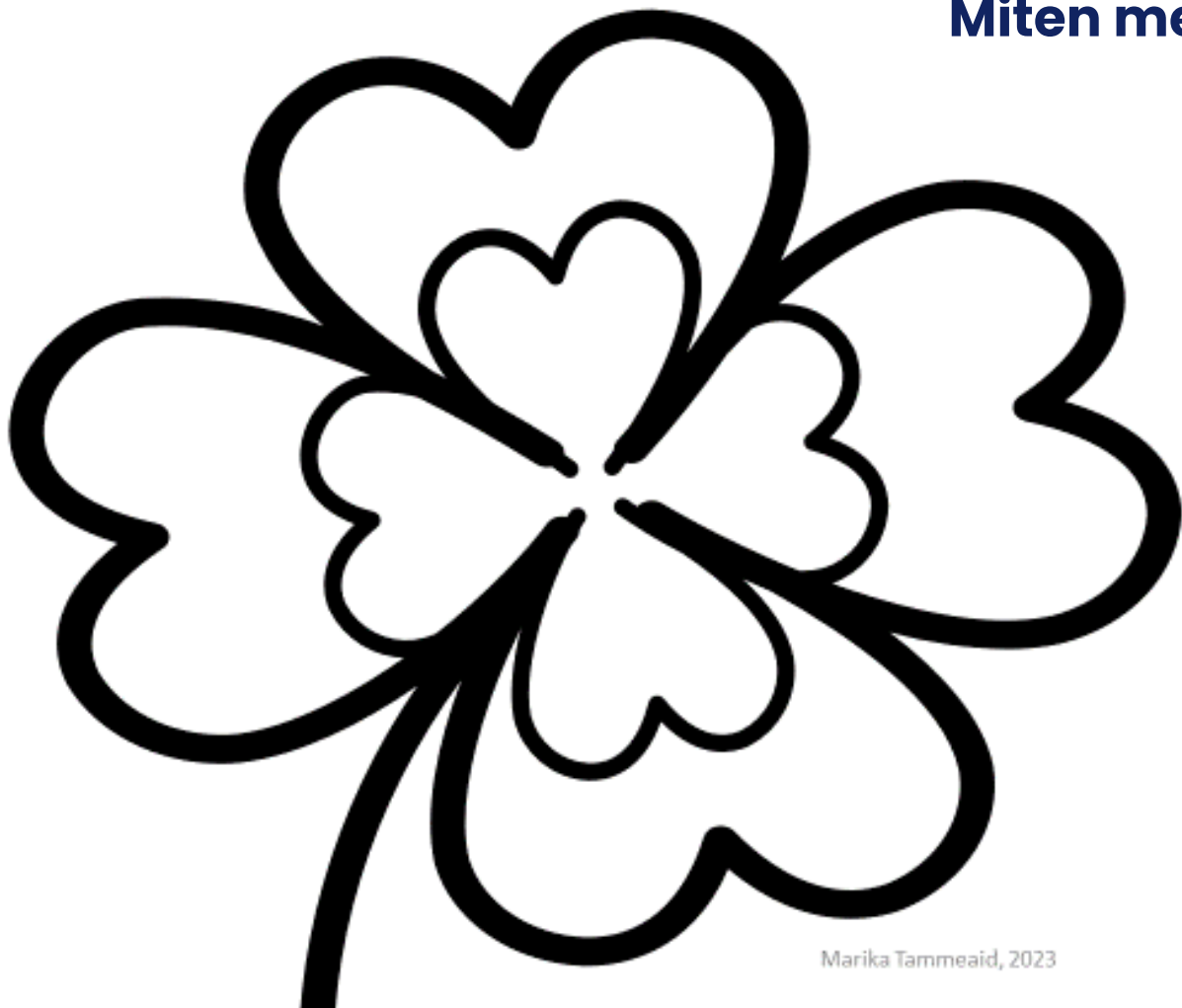

Ison kuvan ja toiminnan tarkoituksesta johdetun tavoitteen ylläpitäminen -välillä haastavissa, välillä helpommissa käännteissä

Vastavuoroisen yhteistyön ja oppimisen edistäminen

1. Kysy - kysymyksiä, jotka avaavat uusia näkökulmia/toisia tapoja nähdä/ajatella
2. Näytä - oma kiinnostuksesi, tilanteet/asiat käytännössä
3. Tue - pystyvyyden tunnetta; anna apua, rohkaise, anna palautetta

Miten meillä?

Marika Tammeaid, 2023

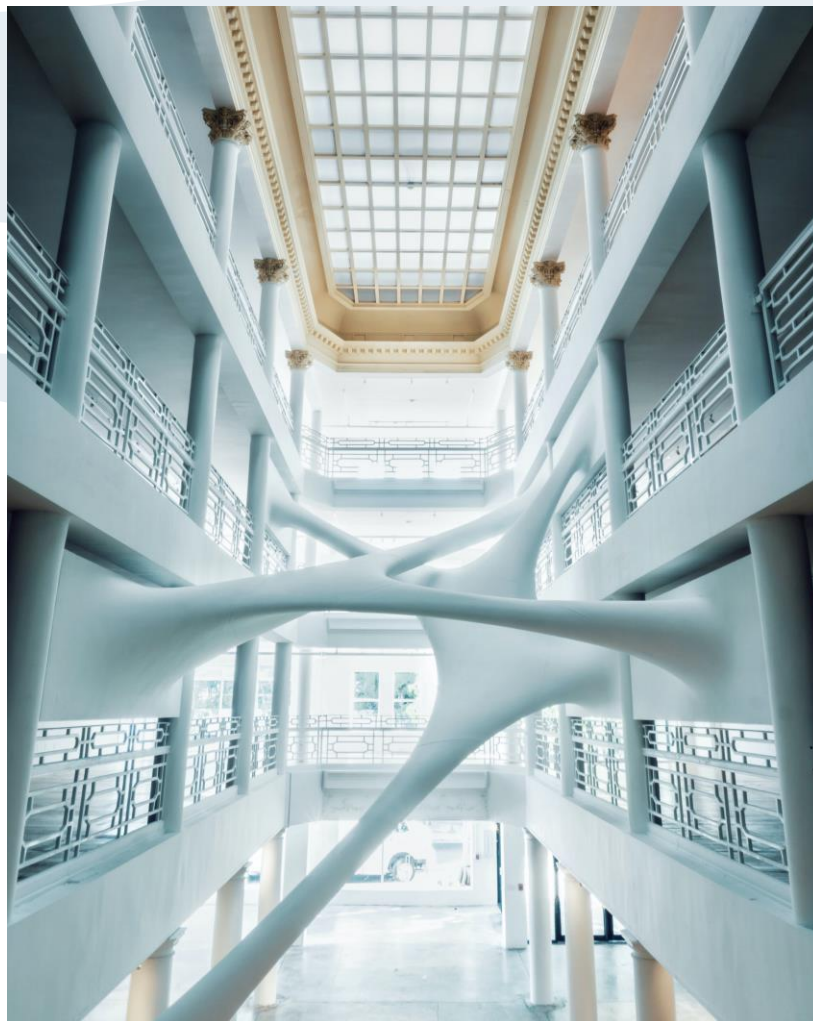

Teen/harjoitan jo ja
jatkan edelleen

Tuon uuden tavan
arkeen /
kokeilen/harjoittelen
seuraavaksi
- keitä mukaan?
- mitä tavoittelen tällä
toimintatavalla?

1. TULEVAISUUSAJATTELU JA OMA OPPIMINEN

Marika Tammeaid, 2023

**Näin jo toimin/Hyväksi
havaittua/Paras vinkkini:**

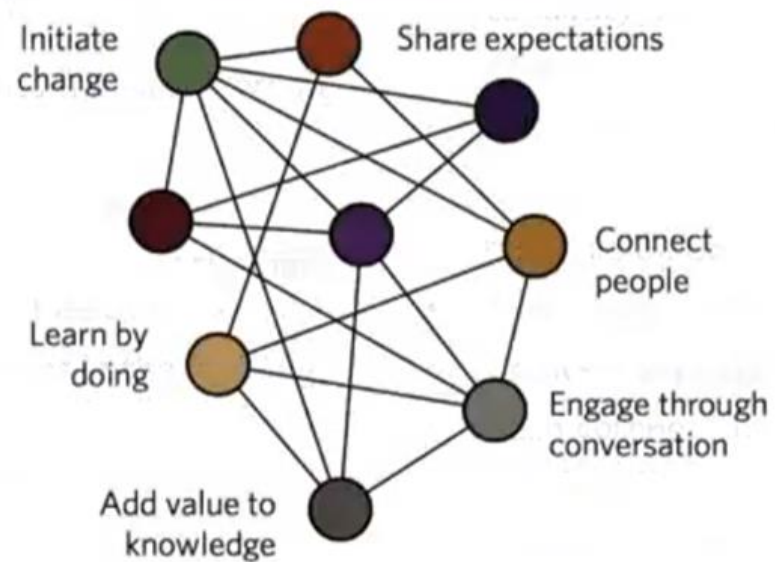
**Miten voisin tuoda
tulevaisuuksien avartamista ja
oppimista lisää omaan arkeeni?
Mitä erityisesti?**

2. SYSTEMINEN NÄKÖKULMA TOIMINTAAN

leadership is making the network smarter

Harold Jarche > adapting to perpetual beta

Figure 13 *Help the Network Make Better Decisions*

CC-BY-NC-SA

jarche.com

**Näin jo toimin/Hyväksi
havaittua/Paras vinkkini:**

**Miten voisin tuoda laajempaa
näkökulmaa ja rajat ylittävää
yhteistyötä enemmän arkeeni?
Missä asioissa/mihin suuntaan
erityisesti?**

3. MAHDOLLISTAVA JOHTAMINEN

Marika Tammeaid, 2023

**Näin jo toimin/Hyväksi
havaittua/Paras vinkkini:**

**Miten voisin tuoda arkeen
enemmän erilaisuuden
hyödyntämistä, mahdollisuuksien
huomaamista ja uusien
ratkaisujen rakentamista?**

4. METATAITAINEN JOHTORYHMÄTYÖSKENTELEY

Marika Tammeaid, 2023

**Näin jo toimimme/Hyväksi
havaittua/Paras vinkkimme:**

**Miten voisimme vahvistaa
metataitoista toimintaa yhdessä?**

Todellisuudentaju – unelmat = Elämellinen olotila

Todellisuudentaju + unelmat = Idealismi

Todellisuudentaju + huumori = Realismi

Unelmat – huumori = Fanatismi

Unelmat + huumori = Mielikuvitus

Todellisuudentaju + unelmat + huumori = Viisaus

Lin Jutang (suom. Sakari Saarikivi)

itla

Kiitos!

Marika Tammeaid

Kehitysjohtaja, Itla-säätiö

<https://fi.linkedin.com/in/marikatammeaid>

- Marika Tammeaid: vahvuuksille rakentava organisaatio
<https://www.sppy.fi/vahvuuksille-rakentava-organisaatio/>

Ideas rarely come if you have a frown on your face. They come if you have a smile, and they come with passion

~Barbara Fredrickson

Lisälukemista:

Why you need to adopt meta-skills to improve public sector leadership?

<https://apolitical.co/solution-articles/en/why-need-adopt-meta-skills-improve-public-sector-leadership>

Leadership meta skills in public institutions / SN Business and Economics:

<https://urly.fi/3j6H>

How to build large scale change <https://www.sfiio.org/interaction/2020-1/how-to-build-large-scale-change/>

Developing Public Sector Leadership

<https://www.palgrave.com/gp/book/9783030423100#otherversion=9783030423117>

Public Sector Leadership - A Human-Centred Approach

<https://www.routledge.com/Public-Sector-Leadership-A-Human-Centred-Approach/Virtanen-Jalonen-Tammeaid/p/book/9781032071787>

Mistä tunnistaa systemisen johtamisen? <https://www.soste.fi/ajankohtaista/sosten-julkaisut/muutosten-tiet-kietoutuvat-yhteen/>

Nyt tarvitaan metataitoja – Tässä kuusi välttämätöntä <https://www.valtiolla.fi/nyt-tarvitaan-metataitoja-tassa-kuusi-valttamatonta/>

Väitös: Julkisen sektorin johtajat tarvitsevat metataitoja

<https://www.sttinfo.fi/tiedote/vaitos-julkisen-sektorin-johtajat-tarvitsevatmetataitoja?publisherId=69819791&releaseId=69979562>